

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-5 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Пощиною число по 8 кр. ар.

РУСЛАН

«Вярнеш ми очи і душу ми вярнеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о год. 6-ій пополудни.
Редація, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня авичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надіслам» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Надходить початок шкільного року!

(X) Політичний рух, а радше би треба сказати, політична знеохота, що проявила ся з нагоди недалеких соймових виборів, відвернула бачність рускої суспільности від школи, сеї підвалини нашого народного побуту. А тут вже за плечима початок нового шкільного року, а з тим треба нам звернути бачність на неодну справу, від якої залежить і доля нашого молодого покоління і будуччина руского на роду.

Час відпочинку по тяжкій цілорічній шкільній праці для учителя і ученика кінчить ся, час, який они могли провести свобідно серед природи. Сей свобідний час уміє належно оцінити кожний, хто довше пробував у шкільних комнатах, які звичайно не відповідають найпершим і найкращим гігієнічним вимогам, — се знає кожний, яку вагу має сей відпочинок для духа і тіла. Минає вже сей час супочинку, а зближає ся початок нового шкільного року і насуває нам всілякі питання і задачі, над якими треба добре призадумати ся. З народного становища мусимо нагадати всім руским родичам, щоби свої діти посилали до руских шкіл і коли приневолені обставинами дати діти з свого дому, щоби уміщували в руских родинях або руских інститутах, де мали би щироруску опіку, де віддихали би щироруским житєм. Ми повинні з новим роком шкільним пильно позаходити ся коло того, щоби значно численнійше як доси руска молодіж горнула ся до шкіл, щоби не лише рускі школи вправ при учительських семінариях, руска школа виділова ім. Шевченка, рускі гімназії заповнили ся громадною молодіжю, але щоби й в утракві-

стичних семінариях і в тих гімназіях, де ще руска мова не є викладною, збільшило ся значно число рускої молодіжи.

Але крім тих шкіл повинні рускі родичі звернути більшу увагу також на школи реальні і промислові, на торговельну школу, бо в усіх тих школах ще вельми обмаль рускої молодіжи, а треба конечно, щоби Русини більше горнули ся і до практичних заводів. Нам треба конечно мати образованих і заводових людей на кождім полі.

Родичам насуває ся отже важне питання, як подбати про вихованє своїх дітей, про відповідну для них науку, до якої школи їх вписати, а сі питання важні не тільки для самих родичів і їх дітей, але в дальній будуччині і для руского народу і єго культурного розвитку. Тут очевидно може своєю порадою у великій пригоді стати нераз сам учитель, нераз, але не все. Накэли він мав нагоду пізнати дитину повірену єго науці, оцінити єго духові спосібности і наклонности і відкрити ті галузи знаня, до яких она має особливу охоту і здібности, тоді може рада учителя на щось придати ся, інакше ні. Крім того і сама природна вдача ученика чи учениці має тут рішаючий вплив. Коли хочемо найти певну опору для успішного і відповідного вихованя дитини, то треба її так виховувати, щоби могла опісля выдержати боротьбу житєву. Треба скріпити її тіло, доновнити загальне її знанє. Тоді доперва, коли та часть вихованя довершена, можна рішити ся, який завід вибрати дитині. В деяких випадках се досить легко, бо сама дитина наводить на се родичів або своїм улюбленим занятєм, або особливо визначними успіхами в деяких галузях науки. Часто однак буває, що як-раз родичі, що є передовсім покликані рішати про завід дитини, не мають про се ясного

розуміня. В такому случаю було би порадно при рішаню сего питання, важного для цілої будуччини дитини, спитати про думку учителя.

Але й учителям утрудняють всякі обставини належне пізнанє індивідуальности ученика. Передовсім є великою перепоною надмірне переповненє, особливо народних шкіл. Як може учитель успішно уділяти науки в класі, де сидить 80 дітей?! Тим менше для него можливо пізнавати індивідуальність ученика. Про гігієнічні недостачі, на які справедливо стільки нарікають і діти, родичі і учителі, нема що розводити ся.

На останку кілька слів ще про вихованє дівчат. Треба признати, що останними роками у нас слідно значнійший поступ на полі жіночого вихованя, що повстали у нас інститути для вихованя дівчат в Перемішлі, у Львові і Станіславові, що у Львові засновано виспу виділову школу жєнську ім. Шевченка, що рускі дівчата численнійше горнуть ся до шкільної науки, як давнійше, до учительських семінарий, виділових шкіл і т. д. Однак всего того ще за мало. Пора би нашому жіноцтву відчинити двері і до висшої наукової осьвіти, бо в руках жіноцтва спочиває відтак вихованє молодого покоління, а як будуть сьвідомі і осьвічені виховательки, то й інакше буде вихованє молоде покоління, інакше уложити ся будуччина народу.

Тим то з наближенєм року шкільного треба всім передумати сі питання і задачі, треба також подбати про підмогу матерьяльну тих інститутів, що дають пристановище рускій молодіжи.

11)

О. Я. Кониський.

Молодий вік Максима Одиця.

(Хроніка з давноминулого).

Коли Максим зовсім улаштував ся і запряг коня, попи з причетом відравили молебень «о путешествующих», за кілька хвилин усі посідали, посідали хвилину зо три, коли встали, от Корній чуло, сердешно ще раз прочитав перед образом «Луці і Клеонта»; тоді поблагословив внука і почало ся звичайне прощання. Стара Одицька і Домаха просто голосили...

Нарешті тарадайка рушила з двору. Мати, сестра і стара нянька Оришка провели Максима за царину, ще раз попрошали ся і довго стояли німо серед шляху, аж доки тарадайка не сховала ся в далечині.

Хоч як радів Максим своїй подорожці, одначе, коли лишив ся самотою, коли не стало видно рідної Кобзарівки, його переяв той сум і скорботи, які звичайно обгортають кожного, хто розлучаєть ся з людьми близькими сердцю.

VI.

Совечко починало вже ховати ся за верби,

золотячи верхи їх своїм жовто-ніжним проміням, коли Одиць привіхав до Веприківського пона Василя Борсука. Борсук сидів на рундуку. Довідавшись, хто такий його гість, Борсук тепло повитав Максима, гукнув челядника, велів взяти до стайні Максимового коня і тарадайку та доглядати по хазайськи, а Максима попросив до сьвітлиці.

Будинок от Борсука — був звичайний попівський будинок того часу: широкі, але понизькі двері з великою залізною клямкою, вели чималу сьвітлицю з чотирма вікнами — двоє на двір, двоє в сад; підлога в сьвітлиці була біла, некрашена, заслана білими ряднами, стіни і накладна стеля вимазані крейдою; на покуті в кіоті стояли два вінчальних образи і перед ними вінчальні сьвічки за склом. Зверху кіоту спускав ся довгий вишиваний рушник; в шяховці під кіотом лежали церковні книжки, хрест, кропило, епітрахіль і кадило; між вікнами висіли портрети Петра Могили і Лазаря Барановича. За сволюком було повно васильок, гвоздиків і чорнобривців; вповдовж однієї стіни стояла широка лава, заслана дорогим килимом, а вповдовж другої деревяна, простої роботи кананка, теж покрита килимом, проти кананки стіл засланий білим наче сніг той настільником; біля дверей стояла шафа з посудом, з ріжними графінчиками-

ми, пляшечками і чарками шкляними, срібними і золотими; нарешті під грубою з зелених кахель стояла велика, червона, на кожах скриня. На право з сьвітлиці була невеличка кімната задля дітей; за нею — спочивальня, а далі велика пекарня без помосту, з рівною, вивітєваною жовтою глиною долівкою. В усьому домі панувала незвичайна чистота. З надвору скрізь під вікнами бузок, рожі, красоля, любисток, рута, шавлія, чорнобривці і гвоздики. Двір був просторний, покритий споринем: по одну руку — стояло дві великих, дубових коморі, по другу — «людська» хата, де жив палочник і церковний сторож; стайня, воловня і шчі будівлі задля худоби були на другому, на «чорному» дворі; клуня і омшеник були за садом на настовні.

— Радий я, сину! дуже радий, що ти завернув до мене, — говорив от. Василь — розкажи-ж мені, як там живе-має старенький мій товариш Малинка? він чимало таки старійший за мене; я ще на «граматиці» сидів, а він вже богословом був, а проте товаришували ми лепсько: вкупі польовали на чужу садовину, вкупі й на вечорниці бігали, а вжеж! всього було... Голос у Корнія гарний був; тепер, мабуть, не сьпіває, а рипить наче немазане колесо на повій осі, ну, ну! дак розкажуй, усе мені розкажуй

П р и ч и н к и до історії рускої справи в Галичині в літах 1848—1870.

Обіцянка п. Шмерлінга: Die politische Theilung Galiziens wird den Ruthenen als eine reife Frucht in den Schoß fallen — не сповнилася, хочай «заступники» вижидали її через повні три літа, від 1861—1863. року. З другої сторони аж в 1863. році стямили ся ті панове, що їх політика опозиційна в соїмі а priori, і накладане з централістами віденськими в радї державній ab invisibilibus є безхосенною, навіть шкідливою для розвою народности рускої. Зувиділи они дальше, що всі меморіяли і довірчиви письма, якими в остатніх роках, мож сказати, засипували міністерство, не зістали увінчані ні найменшим успіхом, і пересвідчили ся, що п. Шмерлінг статутом кравним з 26. лютого 1861. р., мимо всякого «Wohllwollen», судьбу Руся Галицької зложив в руки більности соймової, і що для осягнення своїх замірів треба взяти ся за інші, як казано, радикальні середки.

З кінцем 1863. р. наступає проте зворот в політиці «рутенській». Він датує ся від 13. жовтня, від подання пропамятного письма до міністерства, жадаючого поділу Галичини.

Що наш погляд на річ вірний, доказують всі уступки сего пропамятного письма. Наведемо тільки деякі важніші.

І так на стор. 7 і 8 стоїть сказано:

«Від введення в жите статуту кравного з 26. лют. 1861. побачив нарід руский в сїм відміннім порядку річий нове, превелике небезпеченство як для прав народности, так і для добра краю і інтересів всієї держави, позаяк успіване сих прав і других кравних законів і заведень зроблено залежним від конституційного фактора, котрого тревала більність заздала завлялася неупрошеним противником руского народу, і животні інтереси Русинів завсїгди тривожила.

В політичнім згляді побачили себе Русини на ново зіллани з польскою народністю і зувиділи перевіс конституційного впливу тревало в руках тої верстви народу в Галичині, котра ані з загальним добром краю, ані з інтересами держави ніколи совісно не думала.

Задля того завзивано поспішно зараз по оповіщено новій конституції з всіх сторін Галичини руских послів в соїмі і радї державній, щоби серіозно придивили ся положеню краю і поробили правні кроки для усунення небезпеченства, котре через подане Русинів з Поляками в однім силівім соїмі животні інтереси руского народу тривожить.

Заступники руского народу вирозуміли основність тих обав. Однакж з пошанованя, яке мали перед законами, не хотіли піднести завчасно свій голос. Они вірили ще в можливість успішного розвою нової інституції кравної, і ждали

Аж ось ввійшла попадя. Се була жвава, ба — добра ще цокотуха. Привітавши Максима, попадя почала докоряти попови, що він досі не загадав нагодувати Максима.

— Дитина з дороги, певна річ їсти хоче, ну щоб тобі — гукнуть на Мотрю, щоб подала сметани, сиру, палиниці, а ти й байдуже.

Піш скривив ся; йому засвербіло за вухом, він мовив:

— Справді, на старости-літьох наче хто памороки забив; вибач, сину! Я зараз скажу.

Він хотів йти, але попадя його спиняла, говорячи:

— Сиди вже; зібрав ся колядувати, тоді як люде щедрують. Мотря зараз вечеру принесе. Вибачте, обернула ся попадя до Одиця: ви може звикли до чаю, а ми його не вживаємо, держимо тільки про людей, тай то хиба на великі свята.

— Смаку я не доберу в тому чаю, мовив Борсук: сама вода тай годі.

Принесли вечеру. Борсук став частувати Одиця.

— Дякую, не вживаю.

— От тобі й на! Який же з тебе козак! по козацьки без чарки ні сплакнути, ні заснути не можна.

— Не силуй, попе, дитину, озвала ся попа-

терпеливо на результати спільних нарад. Але досвідченя, котрі в протягу майже чотирох літ при великій витревалости знобили, відтак наглячі краві справи, котрих рішення справедливого від галицького соїму в такий спосіб зложеного годі сподівати ся, і котрі з другої сторони без вспівуділу сего фактора не можуть бути закладжені, вложили на соймових у Львові пробуваючих послів обовязок, вволити волю всесторонньому наглому жаданю.

Заступники просять проте в імени народу руского: «щоби в. ц. к. міністерство зволило упросити корону о найвисше мнїє в сїм згляді і по отриманю найв. уповажнення предложило на слїдуючій каденції ради державної нагляче внесене такої основи:

Щоби теперішній корунний край Галичини з углядженем народностей польскої і рускої поділити на дві зовсім відрубні провінції, і щоби знесено теперішній обі части обовязуючий статут кравний

Таким побитом вдоволено би не іно найгорячішому бажаню майже триміліонної народности, але повернено би краві супокій і порядок...»

Ми не будемо розбирати питаня, чи поділ Галичини після народностей міг принести Русинам які-то користи на будуче. Питане се було дуже широко розбите в «Основі» іменно в дописях з Шельпак. Укажемо лишень на факти:

- 1) що нарід руский вже в 1861. р. завзивав послів своїх на соїм галицький, щоби за протестували проти статута і ординації виборчої, даних паном Шмерлінгом;
- 2) що ті-ж послі з якогось пошанованя перед законами не піднесли зараз в сїм згляді голосу свого, і
- 3) що лишень у Львові пробуваючі рускі послі згодили ся на виславе меморіялу дотично поділу Галичини.

Факти сї мають на стільки вартости, що поясняють нам, о скільки послі рускі слухали голосу всенародного, наколи фактично нарід голос свій в сїм ділі підносили. Они служать навіть за доказ, що заступники не конче шли за прилюдною гадкою, а більше вели політику вільної руки. Політика ся кульміровала в тім, що старано ся поза конституційною дорогою одержувати якісь концесії, іменно в дорозі адміністративній. Дперва, коли з одної сторони пересвідчено ся о неприхильности п. Шмерлінга для справи рускої, а з другої сторони більність сойма польска ухвалами своїми стала загрожувати розвою рускости в Галичині, дперва тоді подумано о ужатю других середків, більше радикальніших, о поділ Галичини. Цікавим є також обстанова, що послі наші руководили ся якимсь пошанованем перед законами, і що лишень у Львові пробуваючі рішили ся жадати поділу Галичини. Ми думаємо, що не з пошанованя для законів, а з пошанованя для п. Шмерлінга «заступники» наші вступили і на поле конституційне, і разом на поле інтриги в радї

дя; не вживає, то й добре робить; ось я почастую його сливянкою, старою, ще позаторік наливала.

Одинець подякував і за сливянку.

Вечеряли борщ з вионами, карасі смажені, а на закуску кисіль з яблук та мед.

— Тепер лягай, синку, спати, мовив Борсук по вечері до свого гостя; от-тобі й постіль; спи добре да вставай рано; про коника про свого не турбуй ся, він в доброму догляді; буде й нагодований і напоєний. Коли захочеш, завтра ранком їдь зо мною, побачиш моє хозяйство; воно в мене хоч не велике, а клопоту з ним доволі, скрізь треба свого ока; бо правду сказано: де господар не ходить, там нива не родить. В пасіку заїдемо, пасіка у мене добряча, а пасічникують дівчата.

— Які дівчата?

— Звістно: не чужі, а мої; у нас дві дочки — синів нема; і в обох у їх велика охота до пчол; ну дак я і віддав пасіку їм до рук, нехай орудують; звісно під доглядом доброго пасічника, тай сам щодень навідуюсь. Ну, спи з Богом; на добра ніч тобі; нехай тебе блохи не кусають.

(Дальше буде).

державній. Загнавши ся межі Сцилло і Харибду, аж тоді стямили ся, що не мож на двох вісках їздити, що або треба в соїмі домагати ся признаня прав народности рускому, або жадати поділу законодавчої власти. Домагати ся в соїмі — видало ся їм трудним, неможливим ділом; з поділу надіяли ся спасеня.

Огляньмо ся тепер ще на факти, котрі товаришили цілому ділу, а дізнаємо ся, чи можливим було осуцнене жаданя наших заступників.

Перед всіма треба нам спитати ся, хто був компетентний рішити поділ Галичини? Поділ сей позаяк дотикав інтереси всієї держави, не міг наступити без найвисшого постановлення, і входив на підставі §. 11. державної конституції в обсяг діяльности і прероґативи ради державної. З другої сторони на підставі записаної короною конституції, не мож було приступити до зміни статуту кравного без призволеня соїму львівського. Від трох факторів було проте залежне доконане поділу, і могло лишень наступити або в дорозі октройованя нової конституції, або за спільною згодою всіх трех сторін. Октройованя конституції годі було сподівати ся; заступники числили на прихильність ради державної, тільки шкода, що три літа тяжких досвідчень не виставали для них, щоб прийти до переконаня, що ані корона не зломить присяги на грудневу конституцію з 1860. року, ані рада державна не схоче знищити вигідну для себе кість антагонізма в соїмі галицьким, поставивши Русинів побіч Поляків, ані більність сойма не згодить ся на зміну того статуту, котрим п. Шмерлінг забезпечив їй тревалу перевагу.

Факти проте, що товаришили меморіялови «заступників», говорили виразно проти поступованю тих-же, а будучність недалека показала, що ані корона, ані рада державна, ані соїм о поділ Галичини не думали.

De mortuis nihil nisi bene: тож і не буде, мо докорювати антепенерам рутенської політики, чому они вже тоді не завернули на дорогу 30 послів руских. Згадували ми навіть в попередніх статях, що п. Шмерлінг доберав всяких хитроцей, щоб йно удержати Русинів при політиці сліпого антагонізма в соїмі кравнім, будучи в засаді противній всякому розширеню автономії поодиноких корунних країв. Додаймо до того, що всі ті кроки були чинені в часі, коли йно що жите конституційне зачало переходити в тіло і кров австрійських горожан, а більна часть вини впаде на саме-ж центральне правительство.

(Дальше буде)..

Польско-російське примиренє в Галичині.

У Львові перебуває під сю пору п. Спасович, голова польських угодівців під російским забором.

Але не лише в Росії маємо приміри зближеня ся Поляків до Росиян. Також і в Галичині они стають прихильніше дивити ся на наших доморослих кацапників. Чи виною сего є причини загально-польскої політики, чи місцеві, галицькі відносини, не будемо тут розбирати, а запитуємо лише факт, який збув ся в Сокальщині при нагоді теперішних соймових виборів.

Дописуватель «Дѣла» закинув був п. Літинському, кацапському кандидатови на посла з Сокальщини, що він за посередництвом п. Савчиньского, нотаря з Белза, зносив ся з сокальским староством і позискав его апробату. На те вислали оба згадані господинове спростованє до «Дѣла» з запереченем сего факту. У відповідь на се запереченє подає сокальський кореспондент «Дѣла» ось яке поясненє:

«Що-до спростованя пп. Савчиньского і Літиньского годі, розуміє ся, мати безпосередні докази на порозумінє п. Літиньского зі староством, бо вже з природи річи виходить, що такі докази неможливі. Того рода договори не заключають ся прецінь при свідках. Однакж промовляють за тим достаточнo слїдуючі факти:

На день чи два дни перед передвиборчими зборами, що відбули ся попередної неділі, приїхав п. Савчиньский вечірним поїздом до Сокаля, був сейчас в старостві, відтак з п. Літиньским пішов до касива. Тут за хвилино з'явив ся комісар староства Грабовский і довгий час шепотом конферував з пп. Савчиньским і Літинь-

ским по кутках касинової салі. Конференції ті відбувалися ще в двох слідуєчих днях уже з самим Літинським так, що се звернуло увагу навіть Поляків. Рівночасно тойже сам комісар Грабовський, стрітивши ся з о. Набаком з Хороброва, гратулював ему, яко Русини, що знов вийде посол Русин в Сокальщині. Колиж о. Набак спитав его, котрий з двох кандидатів має бути вибраний, відповів ему п. Грабовський: «Naturalnie Lityński, bo tego Starostwo będzie rozpięta!» Свідчать о правді моїх заміттів рівнож дальші факти, що п. Літинський дістав на свої збори салю магістратску, хотий п. Височанський до тепер ніколи не давав сеї салі Русинам на збори політичні, як також факт, що Поляки, котрих імена подав я в послідній кореспонденції, прийшли на ті збори п. Літинського, щоби заманіфестувати прахильність для его кандидатури, хотий всі ті Поляки знані в повіті яко перворядні польські шовіністи і вороги всего, що руске...»

Европейска дипломатія подивляє звиність російської політики, яка відразу на два боки уміє удержати впливи Росії в Європі і розширювати її значіне в Азії. А ми тут в Галичині справді мусимо віддати признає нашим капцаникам, що при теперішних виборах зуміли і «націонал-демократів» і Поляків порядно «взяти на бас».

Виборчий рух.

З Рогатинщини пишуть нам: Наша байдужність, котра устає лиш підчас виборів і то не всюди, є таки і буде головною причиною нашої недої. «Патріоти» з неодного повіта, почисливши рускі голоси при виборах з р. 1900, загорнули там руки, де вишала руска більшість, бо повідають: «Сей повіт певний». А тимчасом бачимо дивне диво, що за кілька літ повіта, котрі узнано для нас найлучшими, показують ся найгіршими при слідуєчих виборах. Нігде правди діти, причиною се до того слабша або сильніша пресія виборча, більша або менша скількість грошій, котрі ржонд народовий асигнує хруням, але безперечно головна вина лежить в нас самих. От хочби Рогатин. Яворського висунув лиш Рогатин, так вже Рогатин має бути певний, значить можна спати! Тимчасом енергичны і pełen nadziei młodzieńcki komisarz Grabowski перевів ромуślnie (як сам похваляв ся) правибори в Мартиніві однім і другім, Слобідці болшовецькій і конкольницькій та на пів в Дитятині. Здає ся, що так винасти мусіло в много иньших селах, але я про те не маю вістки. Те, що сказано не давно про косівський повіт, а іменно про апатію нашого духовенства, дасть ся в многих місцях і ту примінати. Много святичків ще потайки то явно рука в руку з ржондом, много впливає свою роботу *доперва* при виборах, але така, як ся робота до нічого не доводить, бо нема сильніших підвалин, які закладає ся лише *довголітною безнастанною роботою*. А чи нема і тут таких інтелігентних, котрі беруть ся до виборів, а не знають ординації виборчої? Може спам'ятають ся, як дістануть в двох боків по шкірі, бо з гори і долини. На разі мож спати...

З Підгаєччини пишуть нам: Др. Савчак ляхив добру пам'ять між тутешним селянством, та жаль, що селянство через недостачу інтелігентних провідників, а свою темноту не може всюди видіти хосен з своїх заходів. Де є яка щиріша та роботяща людина інтелігентна, там наряд дасть собою ще повести, хоч би й темний був. На жаль таких інтелігентів мало. А треба знати, що материял тут до обробленя вельми здоровий, тільки капиньку заходу. Колиб в кождім селі духовенство походило *бодай тепер* коло правиборів, то мимо тої агітації, розведенної видзлом, а головно лостратором виборів п. Жубром, *наша* могла-б бути виграна. Про апатію нашої інтелігенції свідчать от хочби сі дані: Мале число чаталень, брак торговлі рускої в місточках, брак банків, брак взагалі якого небудь товариства (філія «Просвіти» не дає знаку життя) — зате оперує щось 7 банків жидівських, 2 польських, а польські і жидівські лікарі і адвокати, виходячи звідси, купують села.

Виділ Народної Ради в Турці, зриваючи з перестарілою традицією, щоби виборців видіти

і знати хіба тоді, як вже голоси свої мають віддавати, запрашає вже днесь усіх чч. виборців руских на передвиборчий загальний з'їзд до Турки дня 26. н. ст. серпня на годину 3. пополудни до салі Ради повітової.

Того дня явить ся наш вибраний кандидат п. М. Гліджук і представив ся своїм виборцям з програмою посольської діяльності. А Виділ Народної Ради привітає, почислить, ободрить і порадить своїх борців до тяжкої кампанії, щоби нам не пропав ані один наш голос. Вас особливо, Преч. святичків-виборці, просимо: зберіть ся всі, привезіть своїх певних і непевних виборців, нехай з нами і від нас наберуть відваги поставити чоло в одноцілій, одушевленій фаланзі нанятому ворогові — жолдакови! Хто не прибуде і не виправдає ся (хіба тяжкою слабostí) буде узнаний за дезертира або і ворога — жолдака. Ми мусимо зійти ся, загріти ся, видіти і чути нашого кандидата, щоби потому певно побідити. Щастя Боже Турчанській Русі до діла утраченої слави!

Від Виділу Народної Ради *М. Пругицький*, голова, *І. Солтківський*, секретар.

В Чешанівщині тамошний руский Комітет повітовий оголошує печатаною відозвою Теодора Підгорецького, господаря і війта з Брусна, кандидатом на посла. Відозва горячо взиває виборців, щоби віддали голос на Теодора Підгорецького.

Новинки.

— Календар. В суботу: гр.-кат. Євда муч.; рим.-кат. Вартоломея. — В неділю: гр.-кат. Фотія, Аникити; рим.-кат. Людвика короля.

— Концерт в Сколім під артистичним проводом дир. Яна Галля відбуде ся в неділю, дня 25. серпня с. р. Є се дальша черга концертів по купелевих місцях, які під проводом симпатичного бояна п. Галля, що і на поли рускої музики заслужив ся чимало, зискали собі веселі світле поводжене. Тому є всяка надія, що і Сколицяна прийме прихильно концертантів, тим більше, що у програмі находять ся також рускі пісні.

— Святковане неділі і роковин царських уродин у війскових властий. З кількох місцевостей доносять, що війскові команди зарядили минулої неділі передачу війскових коней полкам, що вибирають ся на маневри. З Бережан вислано до міністра війни телеграму з жалобою на таке надужитє свята. — Як у війську святкують неділі і свята, про се ми доси не раз чули, але щоби не пошановано царських уродин, се мабуть перший раз трафило ся.

— Справозданя в концертів під артистичним проводом дир. Яна Галля, які заміщують польські дневники, перепопнені похвалами для концертантів: п-ні Лопатинської, пп. Носалевича і Шлифенберга. Особливо в Івоничу дізнали концертанти щирого принятія зі сторони купелевого заряду, на якого чолі стоїть наш краєц, дир. Мазуркевич, що завзяв ся охотно підготовленем концерту. З такою самою готовостю відісе ся купелевий заряд в Трускавці, де майже половина є рускої купелевої публіки. Між иньшими перебувають там оо. Павляків і Ленкий зі Львова, проф. Коцовський з родиною, о. Пітушевський і багато других Русинів, які заповнили концертну салю. Також і в Риманові перебувало кілька руских родин і поодиноких осіб, як редактор «Комара», Концевич і ред. Іван Белей. На концерті не бракувало нікого, а властитель купелевого заведеня гр. Ян Потоцький, хотий сам не міг бути задля тяжкої недуги своєї жени, сам лично наглядая, щоби всі приготованя до концерту були сповнені на час і докладно. Концертанти вивезли як найсимпатичніші згадки зі своєї артистичної прогульки по купелевих місцях і чейже не забудуть сердечних запросин, щоби і на другий рік звеселили купелеві місцевості своїм гарним співом.

— З львівської салі судової. Вчора зізнавали дальші свідки: кс. Едвард Томашевський і Вол. Аксентович, депозитарі банку «Pii montis», Адольф Покорний, каснер банку та Людвик Манн, вольний банкі і слуга кс. Мардиросевича. Їх зізнаня ограничали ся на стверджено закидів з акту обжалованя і зізнань підсудного. Дальше відчитано зізнаня бл. п. архієпископа Ісаковича, котрий був председателем надзираючої ради банку. Кс. архієпископ заявив, що при шконтрах ніколи не замітив надужитя в банку, а коли чого злого кс. Мардиросевич допустив ся, то ему прощає. Загальна сензація на салі викликали відчитані зізнаня кс. каноніка Завядовича і кс. Теодоровича. Сі оба свідки заявили, що обжалований жив понад стан, грав в карти, забарляв ся з жінчинами, а при тім вдавав ся в ризиковні підприємства. Дальше зізнавали золотник Циннер, у котрого кс. Мардиросевич куповав дорогі річі, і рахунковий радник намі-

сництва п. Мільнер що-до переведеного шконтра банку. На тім відрочено розправу до пополудня.

Пополудни відчитувано ріжні писма в справі підприємств обжалованого, а дальше зізнавало кількох свідків. З зізнань виходить, що кс. Мардиросевичови не щастило ся у всіх підприємствах з виїмком одного, его спілки з п. Яновичом в готелю «Імперияль», причім він заробив 6 до 8 тисячів корон. На сім покінчило ся переслуханє свідків, а забрав голос прокуратор Стрелецький, жадаючи строгого покараня підсудного. По промові прокуратора виголосив оборону др. Дверницький. В обороні вказав на духовний стан обжалованого, на признає его до вини, на несвідоме марнованє банкових грошей; дальше оборонець навзав до відклику прокуратора, аби трибунал покарав підсудного строго; кара має бути відповідна до вини, ані строга ані лагідна. Вкінці оборонець покликуючи ся на слова прощєня покійного архієпископа, просив трибунал о ласку і малосерде над підсудним. Зібрана публіка нагородила промову оборонця оплесками, почім трибунал удав ся на нараду.

О 9¼ год. вечером оголошено засуд: на вісім місяців звичайної в'язниці і на поношенє коштів судової розправи. В мотивах председателю назначив, що трибунал прийняв яко обтяжуючу обставину се, що шкоди відбували ся довгий час, а яко лагодячу обставину — жаль і признає ся до всего та попередне житє без догани.

Прокуратор вніс зажалєнє неважності що-до низького виміру кари, а оборонець застеріг собі три дні до надуми.

— З Тернополя доносять: Великої крадежи допустив ся ту невисліджений доси злодій на шкodu Йосифа Будзінського. Будзінський був давнійше посесором, а тепер жив собі приватно і мешкає поза містом у власній реальности побіч залізничї та є нежонатим. Злодій мабуть знав дуже добре всі уходи в помешканю Будзінського, бо виняв шибу у вікні і вліз до комнати, в котрій спав Будзінський, тут мабуть виняв з кишені в одїжї ключ від каси, отворив її і вибрав з неї, що лиш було. Загалом злодій украв 72.000 К., а іменно 30 штук 20-франківок, 10 штук рублів російських, перстїнь з синім оцкїм, 15 фльорентинів з давних часів, 9100 зр. банкнотами, книжочку львівської каси ощадности на 8000 зр., книжочку тернопільської каси ощадности на 12.500 зр., книжочку руского тов. задаткового на 4000 зр., годинник з перстєнем і ключі від каси. На столі лишив злодій пабитий револьвер і шапку, яких уживають на залізничях. Полїція і жандармерія слїдить пильно за сиритнам злодієм, котрий мабуть належить до міжнародної ватаги. Нагороду для того, хто би витропив того злодія, визначено 2000 корон.

— Дирекція Colosseum просить нас оголосити, що дружини, які під назвою «кольосей» їздять по Галичині, не стоять з львівським Colosseum в ніяких зносинах.

— Дрібні вісті. В Космачі коло Косова підризає собі горло громадецький писар Лука Ліхновський і помер по двох днях в коломийськїм шпиталі. Самоубієць оставив жену і шестєро дрібних дітей. — Редактором урядової Wiener Zeitung іменованій профєср терезиянської академії, др. Евген Гуглія.

Телеграми.

Прага, 23. серпня. Вчерашного дня не було відного похорона в цілїм місті. Такого дня не було вже від 100 літ.

Париж, 23. серпня. Temps доносить, що коли султан не поладить дотеперішного спору з Францією, то між обома державами прийде до зрваня дипломатичних зносин.

Париж, 23. серпня. Президент рєпублики, Любе, виїздить нині на 8 днів до своєї недужої матери. По его повороті уложать програму принятія і побуту царя у Франції. Доси не знати, чи цар крім Парижа, звидить иньші французські міста.

Льондон, 23. серпня. Після урядового донєсеня вислано дня 16. с. м. 952 заповонених Бурів з Капштаду до Бермуди.

Бруксєля, 23. серпня. До Independance belge доносять з Копєнгаги: В російських кругах говорять, що цар Микола наміряє з німецьким цїсаром застановити ся над посередництвом межі Англичанами а Бурами. Сей дневник доносить також, що цар підчас побуту у Франції прийме Крієра на окремії авдїєнції, аби дізнати ся про дійсний стан в полудневїї Африці.

Льондон, 23. серпня. Times доносить з Буєнос Айрес: На засіданю сенату міністер заграничних справ заявив, що межі Аргентиною а Чилі прийшло до взаїмної умови, не побільшати війскового стану, поки не поладить ся граничного спору.

